

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

Tractatus XII. De Contritione perfecta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

QVINTVM OFFICIVM CONSCIENTIÆ.

Voluntatem peccatis implexam ad scelerum
pœnitentiam ducere.

TRACTATUS XII.

DE CONTRITIONE PERFECTA.

Adeamus ergo cum fiduciâ ad thronum gratiæ,
vt misericordiam consequamur, & gratiam
inueniamus in auxilio opportuno. *Ad Hebr.*

4. v. 6.

Deum ad gratiam scelerum peccatori præstandam, ex suâ parte esse propensissimum. Ex parte peccatoris tantum requiri vt ad Deum redeat. Reditur autem per Contritionem. Exponitur ex Tridentino, quid sit Contritio perfecta, quæ oritur ex amore beneuolentiæ Dei dilecti super omnia. Quâ ratione excitandus sit hic amor, vt sit super omnia. Denique exponuntur ea quæ ad exercendam Contritionem sunt necessaria.

P R O O E M I V M.

Uras Iudicis in scelera legitimè inquirentis partes, egit Conscientia. Et quod pessimum est, in lucem prodierunt omnia, quæ longo temporis tractu commissa, & aut obliuione oblitterata, aut per contemptum dissimulata fuerant crimina. Quid jam aget peccator deprehensus,

prehensus, & quidem à se? negare non potest scelera: multò minus ea defendere. Quid ergo misero restat? sanè aut præstanda est criminibus gratia, aut res est prorsus desperata; pereundum est penitus. Hoc ergo quintum est Conscientiæ officium: dum totâ turbatum est domo, pacem domesticam componere, & malè dissolutam concordiam redintegrare. Offensus est Deus, minas spirat, supplicia intentat. Reus est homo, & suâ quini-
mo sententiâ condemnatus. Ab hoc prætorio nulla datur exceptio, appellatio prorsus nulla. Justitiæ tribunal est, & quidem supremum. Igitur iudicio confici res cum non possit, ad eundem profectò est *cum fiducia thronus gratiæ, ut misericordiam consequamur*, ut commodum monet Paulus. At quâ fiduciâ? non aliâ certè, quàm quòd cum Deo in gratiam planè inflexo res nobis sit futura: & quidem cum Patre tam benigno, ut peccatorem hominem, offensus ipse, ad se inuitet humanissimè, gratiamque vltro offerat, etiam non rogatus. Et hoc quidem fiducia faciendæ, peccatori primùm inculcabitur, ne de re bene gerendâ, per ignauiam desperet. Deinde exponemus, quem habitum ad thronum gratiæ accessurus, debeat assumere, quos vultus induere, denique quid sit agere sceleris verè penitentem. Cum verò duplex sit penitentia, perfecta vna quæ Charitate, imperfecta altera, quæ non nisi Sacramento perficitur, ut, mox videbimus; hanc in sequentes duos Tractatus differentes, illam, id est perfectam Contritionem, & quidquid ad eius naturam spectat, dilucidè nunc explicabimus.

ad Hebr.
4. v. 16.

§. I.

Peccatori nullum facti aut juris remedium superest; nec quidquam restat, nisi ut gratiam commissi sceleris à Deo petat. Adeat itaque thronum gratiæ.

Desperata prorsus causâ est, si causam meam, hoc est naturæ depravatæ miserrimam conditionem propugnare contendendo, & lite rem euincere. Infelices filij præuaricatoris Adæ, iræ infausta soboles! Quid intumescis, quid animos geris infelicitati tuæ impares? quin tandem aliquando miseras tuas agnoscis, tumorem deprimis, spiritusque assumis dignos te? Pec-

*Peccator
miserum
suum fla-
tum intel-
ligat, ne
deinceps
intumescat*

cator

cator es, Diuinæ Majestatis læsæ conuictus es, reus mortis es & quidem æternæ: & adhuc superbus es miser, te circumspicis, tibi que de sorte tuâ gratularis? Infelicem te, si te non intelligis; ineliciosem verò si te intelligis, & necdum sapias! Sane elatos quantumuis oculos ad naturam tuam vitis corruptam desl. & te, hominemque te comperies. Atque tum ego tibi triste istud cum Jobo oggeram: *Quid te eleuat cor tuum, & quasi magna cogitans, attonitos habes oculos? Quid tumet contra Deum spiritus tuus? ... Etenim quid est homo ut immaculatus sit, & ut iustus appareat natus de muliere? Ecce inter Sanctos eius nemo immutabilis, & cæli non sunt mundi in conspectu eius: quanto magis abominabilis & inutilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem?* Abominabilis autem cum sit homo, quid frontem explicas? forditibus oblitus, quid superbis hostis Dei, quid tibi de tuâ virtute polliceris? Nescio sanè ad hæc quid respondeam, nec quò me infelicissimus peccator conuertam satis scio. Scelerum me negare non possum, & tamen fateri erubescio. Quem enim, nisi quem ratio destituerit, non pudeat obedientiam denegasse tam Sancto Numini non nisi æquissima imperanti, & bellum indixisse tanto Deo? Neque tamen impudentiam tam effranem inficiari possum: legitima in omnem à me antea vitam instituta est inquisitio; nec ab hoste meo, sed ad Conscientiæ propriæ tribunal, criminum conuictus sum & quidem à meipso. Ipse ego & reus fui, & actor, & testis scelerum, ac denique Iudex meus. Non est quod abnuam; non est quod ad aliud tribunal appellem. Verissimum est istud Dauidicum, *Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauatae sunt super me. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ. Miser factus sum & curuatus sum usque in finem, totâ die contristatus ingrediebar.*

Iob 15.
v. 2. &
scq.Psalm. 37.
v. 5. 6. 7.Peccata
sua negare
cum non
possit.nec iudi-
cem Deum
effugere,

Miserum me! an datur aliquis effugio locus? quid enim fonti, & tot scelerum reo restat, nisi fugere, & se tam justæ iræ subducere offensi Dei? Sed vana sunt hæc consilia. Nam vti rectè monet Dauid. *Quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam? si ascendero in Cælum, tu illic es. Si descendero in infernum, ades. Si sumpsero pennas diluculo, & habitauero in extremis maris; etenim illuc manus tua deducet me & tenebit me dextera tua. Ubique autem si sit manus offensi Dei, quò tandem fugies, vindictam vt effugias?*

Psalm. 138.
v. 7. &
scq.

An

3.

An fortè quæ negare non potes scelera, jure facta vis contendere, aut caussam tuam ratione aliquâ comprobare? Heu me! non defensoribus eget caussa tam perditâ. Offensus est Deus, & quidem toties, & modis quidem tam indignis; quid hîc pro se dicet miserum terræ pondus? quâ tandem fronte factum excusabit, mortalis abjectus, & tamen projectè sceleratus? Verè scio quod ita sit, & quod non justificetur homo compositus Deo. Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere unum pro mille. Nolo sanè, nolo contendere ô summe Deus! Non intres, itaque, in iudicium cum seruo tuo; quia non justificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Nimis exacta sunt iudicia tua Domine, & nimis iniqua est caussa mea. Sanctus es tu, & æquitas iudicia tua; major est autem iniquitas mea, quàm vt æquitati tantæ possit adæquari. Ad hanc si prouoco, perditus omnino sum, qui mortis sententiam mecum fero.

nec scelera
sua defendere

Iob 9.
v. 2. 3.Psal. 41.
v. 2.Psal. 118.
v. 71.

4.

Quò ergo me conuertam? quid rebus tam afflictis superest consilii? Non aliud sanè quàm vt à iudicij seuerissimo prætorio, ad thronum gratiæ caussam prouocem. Etenim: *Aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum; & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi.* Hâc certè patet vnica salutis via; vnicum hoc remedium tantis malis. Itaque vt commodùm suggerit Apostolus: *Habentes Pontificem magnum qui penetravit cælos, Iesum filium Dei, teneamus Confessionem.* Fateamur scelera nostra quæ nec negare possumus, nec legitimè excusare: *non enim habemus Pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia.* Nouit ipse quid sit homo, humanas miseras reipsâ expertus. Sic est: sed quid deinde? *Adeamus ergo, subdit Apostolus, cum fiducia ad thronum gratiæ, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.* Opportunum enim uerò auxilium, quod nobis præstat sanguis Dei. *Sedes gratiæ est, inquit Chrysostomus, in quâ nunc sedet Deus, non sedes iudicij. . . . Bene dixit in auxilio opportuno. Si enim nunc accedas, accipies & gratiam & misericordiam; opportunè quippè accedes: si autem tunc accesseris, (cùm scilicet eundem erit in iudicium) nequaquam. Intempestiua quippè erit accessio tunc: non enim erit tunc sedes gratiæ. Usque tunc, sedebit Rex gratiam largiens; cùm autem venerit finis, tunc surget ad iudicium.* Ita Chrysostomus.

adeat ad
thronum
gratiæ,

1. Ioan. 1.
v. 12.ad Hebr.
4. v. 12.

v. 13.

v. 14.

D. Chryf.
hom. 7. in
c. 4. ad
Hebr.

Z z

Hoc

*Et miseri-
cordiam
supplex pe-
cat.*

Hoc si ita est, quid ultra dubitandum est? Adeamus ergo, ex Apostoli consilio, cum fiducia thronum gratiæ, qui iudicantis & offensi Dei tribunal merito exhorrescimus. A Deo si fugimus, confugiamus ad Deum: & ab offenso Numine ad misericordiarum Patrem prouocemus. Eamus, inquam, cum fiducia, sed vt reos decet, & sententiã Conscientiæ in primo tribunali condemnatos. Pœnitentis habitum, & compositionem, de gratiã consequendã non desperantis rei, præscribit Dauid. *Venite, inquit, adoremus, & procidamus, & ploremus ante Dominum qui fecit nos; quia ipse est Dominus Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & oves manûs eius.* Non itaque desperemus: peccauimus fateor; Deus est quem offendimus: sed ipse est Dominus, qui est Deus noster; qui nec perdere vult figmentum quod creauit; nec perire quemquam de populo, quem redemit Sanguis Dei.

5.

*Psal. 94.
v. 6. 7.*

§. II.

Adeat autem peccator thronum gratiæ magnã cum fiducia; gratiam enim offensus Deus pœnitenti vltro offert, eamque se daturum iurejurando pollicetur.

*Deus prom-
ior est ad
gratiam
sceleribus
faciendam
quã ad
eam acci-
piendam
peccator.*

AUget profectò deprecandi fiduciam, quòd non tantum, *Ad- uocatum habeamus apud Patrem Iesum Christum iustum*, qui causam nostram agat, & teste Apostolo, *etiam interpellat pro nobis*; sed quòd Patris ipsius, quantumcumque offensi, tam pium benignumque sit ingenium, vt peccatoris misericordiã moueatur, quasi si infelicitatis tantæ eius quidquam interesset, hominisque, scelerum rei, miseriis indoleret. Hoc est, quod D. Augustinus, ad tantam gratiæ criminum consequendæ fiduciam, mortales excitat. *Nemo, inquit, de Dei pietate diffidat: quoniam maior est eius misericordia quã nostra miseria; & quisquis ad eam toto corde clamauevit, exaudiet illum, quoniam misericors est.* Audi nunc quæ subjicit, digna magno Augustino, non nisi magna de immenso Deo deprædicante. *Tardius siquidem, inquit, ei videtur peccatori*

6.

*Ad Rom.
8. v. 34.*

*D. Aug. l.
de Spir. &
litt.*

peccatori veniam dare, quam ipsi peccatori accipere. Sic enim festinat absoluerere reum à tormento Conscientiæ suæ, quasi plus eum cruciet, passio miseri, quam ipsum miserum compassio sui. O verè Patrem misericordiarum, fontem gratiæ! quam dum peccatoris perversitas præpedit, ipse tuus tibi genius exprimit, & natura commendat. Quis vultum tam benigni Patris exhorrescat, nisi cui adhuc collibitum est tam bonum Patrem aspernari?

7. Libet tamen (& verò quid dici potest in hoc rerum statu jucundius?) libet inquam, tam pium Dei ad misericordiam peccatori præstandam proni genium, non ex alterius hominis humanæ forti fortè abblandientis, sed ex ipsius Dei id de se testantis, & jurejurando confirmantis ore intelligere. Adeste ergo quotquot estis orbe toto peccatores; non tantum quos vnicum crimen grauat, sed & quos vetera tenent scelera, inueteratumque Dei odium & despectus immanis, in omnem abripuere intolerantiam. Vos, inquam, quos longa per totam antea vitam contracta mala, in vltimam salutis consequendæ desperationem adegere. Vos denique, qui sub peccatorum fordibus computruistis hætenus, & cauteriatæ Conscientiæ vlceribus contabescitis: aures erigite, audire non me, sed Ezechieli Prophetæ mandata consolationis plenissima, quæ ad Israëliticum populum deferat, dantem Deum. Immarcescebat sceleribus suis Israël; tantâque sibi videbatur implexus perfidiæ suæ immanitate, vt de veniâ sibi à Deo impetrandâ spem omnem deponeret, neque quidquam nisi perniciem vltimam expectaret. Indoluit profectò populi miseriis, ejusque indolentiæ quasi ingemuit pius Deus. Malo itaque, ne serpat longiùs, medicinam facturus, animosque abjectos erecturus, Ezechielem cum his mandatis ablegat. Tu ergo fili

*Pollicetur
Deus gratiam
penitenti, &
promissionè
iuramento
confirmat.*

Ezech. 33.
v. 10.

hominis dic ad domum Israel. Sic locuti estis dicentes; iniquitates nostræ, & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo viuere poterimus? Hæc quidem vos, pro ingenio vestro languidè & abjectè. Audiant nunc me, pro meo genio lo-

v. 11.

quentem Deum. Dic ad eos. Vivo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius à viâ suâ, & viuat. Conuertimini, conuertimini à vijs vestris pessimis; & quare moriemini Dominus Israel? Impietas impij non nocebit ei, in quâcumque die conuersus fuerit ab iniquitate suâ Si dixero impio, morte morieris, & egerit penitentiam à peccato suo vitâ viuet & non

v. 12.

morietur.

v. 14.

morietur. Omnia peccata eius que peccauit, non imputabuntur ei; v. 16. iudicium & iustitiam fecit, vitā viuet. Enimuerò quid ad consolandum peccatorem suauius, quid ad blanditias ei faciendas non ab offenso, sed vel ab amico Numine dici potest tenerius & amabilius? quid pectus etiam saxo durius magis emolliat, quàm voces tam amœnæ? Eruderanda profectò est penitus hæc deliciarum vena: non enim fortasse, præ mœrore, percipis peccator quò hæc vergant.

*Viueret se
dicit Deus
dum pecca-
toru misere-
retur.*

Viuo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impij. Et quidem communis ea est Interpretum expositio, asseuerantis Dei voces esse has, quinimo iurejurando confirmantis, se quoad in se est, vindictam ab inimico homine non expetere, ac proinde nolle mortem impij, quantumuis eam iure optimo mereatur. Hinc istud, *Viuo ego dicit Dominus*, hunc sensum habet. Tam verum est me nolle mortem impij, quàm verum est me Deum viuere, qui vitæ omnis fons sum & origo. Equidem de veritate sententiæ nullus dubitat. Tam enim certum est Deum peccatoris misereri, quàm Deum viuere; quandoquidem non aliàs sibi adeò videatur viuere, & Diuinæ vitæ exercere munia, quàm dum misericordiam peccatori impendit. Adeò familiaris ipsi & congenita est pietas. Sic, quem studiis, quem venationi, quem armis impensè deditum nouimus, in studiis viuere, in sectandis feris, in armis tractandis eius vitam consistere non immeritò dicimus, idcirco quòd in isthæc exercitia, bona pars vitæ ab horum studio impendatur; & verò impendatur alacriter, vt quæ eius genio maximè sint accommodata. Non alio profectò modo, dum non vult mortem impij, viuere se dicit Deus, vt cui nihil est iucundius, nihil eius ingenio accommodatius, quàm peccatoris misereri: hoc ei quasi ingenitum exercitium. *Viuo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impij.* Quasi si dicat, manifestè ostendo viuere me, quia nolo mortem impij. Hanc dum nolo, tum demum viuere me existimo; hanc dum nolo, tum demum Dominus, tum demum Deus sum. An quidquam proferri potest peccatori delectabilius?

8.

*Premissa
sua Deus
iureiuran-
to confir-
mas, quia*

Jam verò, quàm istud admirationem omnem longè superat, quod iureiurando tam sancto vtatur Deus, vt de voluntate suâ peccatoribus tam benignâ, hostes suos certos faciat & securos? *Viuo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impij, id est tam verè nolo*

9.

nolo mortem impij, quàm verè viuit Deus. Graue admodum ^{vom incre-} ^{dibilem} ^{promiserat.} iuramentum. Eo autem quid opus erat? An aliàs fidem sibi facere non poterat? Sanè eam inuenturus fuisse non videtur apud homines, omnia, etiam Diuina, pro suo ingenio metientes. Quis enim hominum ita in misericordiam est implicatus, vt misereatur hostis sui, eiusque amicitiam vtrò deponat? Et isthæc tamen agere supremum Deum, hominisque amicitiam quodammodo ambire quis credat? Rursus; etiam si inter homines reconciliationem cum hoste quis appetat, tamen difficilem se præbet initio; rogari vult, amicos qui pro reo intercedant postulat adhiberi; denique condiciones inserit quibus componenda pax coalescat. At vero iniuriis infandis impeti Deum; nullo adhibito patrono hostem ei fieri supplicem, nullâque interpositâ morâ *in quâcumque die conuersus fuerit peccator*, de subito emolliri Deum, pacem coire illicò, & vno temporis momento, ex hoste in sincerissimam familiaritatem Numinis transcribi; cui inquam, id fieri posse, in mentem venisset, nisi id tam seriò, is cuius interest, affirmasset Deus? & verò, cui res tam inusitata foret credibilis, nisi iuramento confirmata? Tanta profectò est, vt ne Deus quidem sibi fidem præstari voluerit, nisi juranti. *Viuo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impij.* Iam saltem mentem eriges peccator: jam demum magnâ cum fiduciâ accedes ad thronum gratiæ, neque de eâ tibi præstandâ desperabis: Deo credes, & quidem iurato.

10. Magna fateor sunt hæc fiduciæ faciendæ argumenta. Alias ^{Abblandi-} ^{tur Deus} ^{peccatori} ^{vt impe-} ^{tranda gra-} ^{tia fiduciâ} ^{in eo exci-} ^{tes.} tamen delicias, teneriora quædam sensa verbis his auguror contineri, quibus obdurato peccatoris animo Deus suauissimè abblanditur. Blanditas has vt exponam, componenda sunt verba quæ profert Deus, cum Israelitici populi querelis. Quænam illæ? audi. Miserrimum animæ suæ statum dum conspicerent sceleribus immergi peccatores, de salute suâ desperantes dicebant,

7 10. *Iniquitates nostræ & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus: quomodo ergo viuere poterimus?* huic ergo interrogationi tamquam sibi maximè injuriæ, illicò occurrens Deus, *Dic ad eos*, inquit, *Viuo ego dicit Dominus Deus.* Quasi si diceret; vt quid inertes quæritis, *Quomodo viuere poterimus*, si ego adhuc viuo, Dominus vester & Deus vester? mortui si estis vos, viuo ego Deus vester qui creauit vos, & Dominus vester qui ex Egypti ser-

uitute eripui vos. Quòd si ergo putore criminum contabescitis, & vlceribus peccatorum toti diffluitis, *viuo ego dicit Dominus*, qui sanem vos. Si humana tantummodo remedia superessent, aut si cum offenso homine vobis esset negotium, desperata profusus esset res. Sed quantumcumque iniusto bello me impetieritis, tamen adhuc *viuo ego dicit Dominus Deus*, Deus quidem quem offendistis, sed Dominus qui vestrum miseretur. Attende Israël, attende peccator. An non aliquando misericordis cuiusdam Dei ad te delata est fama, *qui posuit in Egipto signa sua, prodigia sua in campo Taneos?* qui per deserta tesqua *deduxit velut ouem Joseph*; qui rebellantes & recalcitrantes quamtumuis peccatores, tanquam pia mater quasi in vlnis eremo totâ per annos quadraginta circumduxit? an nò audisti Numen esse quoddam, magnificum & immensum, cuius tamen *miserationes super omnia opera eius?* Deum inquam quemdam, de quo per antoniam dicebatur *Quia hic peccatores recipit?* Huius Dei fama apud te si percrebuit peccator, scito hunc ipsum Deum superesse, *Viuo ego dicit Dominus Deus*, viuo ego cuius misericordiâ hactenus orbis stetit; viuo ego qui creauit te; viuo ego qui tantopere te dilexi, vt tandem etiam mortuus sim pro te. Idem viuit adhuc Deus, eadem in me viuit misericordia, nihil ei quidquam est detractum. Quid ergo rogas *Quomodo viuere poterimus*, si ego viuo à quo est omnis vita? *Et quare, obsecro, moriemini domus Israël*, si is viuit, qui vt vitam tibi redderet, mortuus est pro te? Neque tamen cum me tam beneficum vides, magna à te exhibenda suspiceris, *Conuertimini tantummodò, conuertimini à viis vestris pessimis*, & res peracta est. *Conuertere ad me ait Dominus exercituum, & conuertar ad vos ait Dominus exercituum.* Tu tantum redi præuaricator, pœnitentis vultum indue, & illico vultum inuenies te redamantis Dei,

*Felicitas
nostra est
contra san-
ctum Deum
peccasse.*

Admirabilem enim uerò Deum! nullo ingenio comprehendendam indolem! Deum, supremam inquam quæ cælo terræque imperat maiestatem, ab homine, imò ab hominum miserissimo, pudendum in morem despici & proculcari, & tamen ad eò naturâ suâ esse placabilem, vt gratiam non tantum præstet, sed & vltro eam offerat peccatori? Felices nos, quòd non aliquem nobis naturâ similem, aut Angelum impetierint nostra scelera, sed ipsum Deum! non enim nisi in ipsum solum cadere poterat
tanta

*Psal. 77.
v. 43.*

*Psal. 79.
v. 2.*

*Psal. 144.
v. 9.
Luc. 15.
v. 2.*

*Zachar. 1.
v. 3.*

11.

tanta injuria, & tanta ad ignoscendum facilitas: non poteramus profectò meliori sorte cuiquam esse injurij, neque felicius impudentes. Quid enim est nisi summæ arrogantia, tam sancti Domini jussa contemnere? quid, nisi summæ injuriæ, præ suis deliciis, voluntatem tanti Dei habere despiciatui? quid nisi intolerandæ insolentiæ & effrænis impudentiæ est, amicitiam summi Numinis habere pro nihilo, vt vilissimæ creaturæ fœdis amoribus impliceris? Immania sunt prorsus hæc, indigna homine agendi ratio, & nullis vniquam aut verbis satis exaggeranda, aut lachrymis eluenda. Interim in tam benignum Dominum incidimus, vt si non vnius injuriæ reus, sed omnium quotquot fuere mortaliū sceleribus implicatus, gratiam iis deprecaturus accurreris, eam sine vlllo dubio, sine exceptione vllâ, aut modo, sis ablaturus. Macste igitur animis peccator. Reus es; Fateor. Pro Conficientiæ tuæ tribunali mortis sententiam retulisti, neque ab hoc Judice ad alium datur appellatio. Adeamus ergo ad thronum gratiæ; pœnitentis habitum induamus, qui nos pro meritis condemnatos esse negare non possumus; procidamus miseri, & *plouemus ante Dominum qui fecit nos; & prout indolem Dei cognosco, gratiam inueniemus in auxilio opportuno.*

Psal. 94.
v. 6.

S. III.

10 *Dolorem qui à peccatore pœnitente requiritur, non esse meras lachrymas, aut corporis tristem affectionem.*

12. **I**ndolem Dei jam vidimus. Tam prompta est ad præstandam peccatori gratiam, vt eum vltro inuitet & ad se alliciat. *Conuertere ad me ait Dominus exercituum, & conuertar ad vos ait Dominus exercituum.* Nunc porro dicendum est, quid ex suâ parte conferre reus debeat, & quid sit peccatorem ad Deum se conuertere; nihil enim præter hoc requirit Deus. Videamus ergo id quid sit. Satis quidem notum est, non aliud esse conuertere peccatorem, quàm per pœnitentiam commissi criminis ad Deum, à quo auersus fuerat, redire, sceleribusque suis indolere. Et sic vera peccatoris conuersio, non aliud est, quàm de commissis peccatis

A pœnitente dolor peccatorum requiritur.

Zach. 3.
v. 3.

peccatis dolor, qui quidem dum perfectus est, dicitur Contritio.

Sed multi putant se non dolore de peccatis nisi sciant, aut angantur.

Ast istud etiam video, Doloris vocabulo non paucos decipi, præsertim quod ad eum concitandum, Sancti Patres, quin & Sacræ litteræ peccatorem dum inuitant, multam de lachrymis mentionem faciant, lachrymas sceleribus eluendis profundi velint, lachrymis Dauidem rigasse stratum, lachrymis denique Magdalenzæ & Petri, enormitatem scelerum condonatum. Quæ quidem, & his similia, dum prout verba sonant, nonnulli intelligunt, facile sibi persuadent, Contritionis virtutem & vim, corporeum quid esse aut corporis affectionem incommodam quæ sensu percipitur; illi non absimilem, quem in iacturâ charorum persentiscimus, quique dum corpus malè afficit, in lachrymas tandem dissoluitur, & in suspiria euaporat. Hinc multi anguntur imprimis, quòd aut nullo aut exiguo scelerum dolore sibi videantur tangi; quòd nec viscera sibi collidi, nec palpitare cor sentiant: majorique se amissæ conjugis, quàm deperditæ Diuinæ gratiæ dolore tangi existimant, quòd ille, lachrymas etiam inuito exprimat, hic verò siccis oculis toleretur. Verùm vt difficultatem primo in limine occurrentem amoueam,

13.

Dolor qui corpore sentitur, passio est ad Contritionem non necessaria

Istud primum moneo, cum D. Thomâ, dolorem sæpenumerò appellari affectionem malam corporis, quam dum percipit eique malè est, patitur. Hinc dissoluuntur membra, contrahitur cor, colliduntur viscera, in fletum abeunt oculi. Et hos quidem corporis afflictæ angores (passiones voca) aio nullo modo Contritionem esse de quâ agimus, quantumuis conteratur animalis malè affecti caro. Quid ergo sunt? Affectiones sunt, corporisque perperam se habentis ægritudines: quæ quidem Contritionem veram sæpe consequuntur; sæpissimè autem non consequuntur; quinimo nonnumquam peccatoribus obueniunt, sine vllâ omnino Contritione ad rem quæ faciat, id est, ad peccatorum, ob quæ anguntur, veniam consequendam. Manifestum id quidem est in quam plurimis, qui sceleribus jam olim asfueri & quasi innutriti, miserabili conditioni suæ sæpenumerò amarissimè ingemiscunt, infelicissimos sese mortalium clamitant, nec vllam quandoque noctes integras somni partem capiunt, neque tamen extricandi sese, & aut sœdos amores eludendi, aut aliena restituendi, vllus est animus aut lubentia. En

14.

D. T. 3. P.
q. 85. ar. 1.

Sæpe est sine vllâ prorsus contritione.

sum-

summum corporis angorem, sine Contritione. Quid, quod & ad lachrymas, deprecationes etiam adhibuit miser Antiochus, nec tamen gratiam scelerum obtinuit; nempe quod sine Contritione, toto corpore exhorresceret, ac propterea in ventos preces spargeret? Testantur id sanè Sacrae paginae, *Orabat autem hæc*

2. Mach.
9. v. 13.

sceleris (quia minimè contritus) *ad Dominum, à quo non esset misericordiam consecuturus.* Datur igitur sine Contritione dolor.

Sape quimò dolor esse malus est.

Et hic quidem tantus esse potest nonnumquam, adeoque exorbitans, vt labefactatis animi viribus, in extremam hominem desperationem adigat. Luculentus mihi testis est Judas, proditor

Matt. 27.
7. 3. 4. 5.

& Dei & suus. *Pœnitentiâ ductus retulit triginta argenteos, dicens peccavi tradens sanguinem Iustum,* Pœnitentiâ ducitur Judas, sed an verâ? lachrymis, suspiriis, & quæstibus aërem replet & inficit sanguinis justii propola miserandus; an tamen sceleris, Dei-que offensi hominem pœnituit? Minimè gentium. Quinimò scelus scelere cumulavit? etenim *abiens laqueo se suspendit.*

15.

Atque hinc istud obiter discè, non tamen obiter animadvertendum: suspectum illicò debere esse dolorem illum corporis, qui nimiam vehementiam animam afficit. Et si eò dum perstringeris, minima mentem subeat cogitatio, quæ te in malum propellat, minimamque suspicionem denegandæ tibi misericordiæ ingerat, aut animos quibus ad meliora contendas labefactet, persuasum tibi sit, non esse dolorem scelerum id quod per sententis, sed desperationis à Dæmone suggestæ initia. Ac propterea magno studio quanto citius excutienda sunt hæc dolorum semina, quæ non nisi in fructus amarissimos maturescunt. A Deo sanè, à quo tamen sunt & ipsa Contritio & Contritionis initia, cruciatus hi tam immodici esse non possunt. Etenim cum Deus sibi ipsi non possit esse contrarius, nihil quod ab ipso hominem abducit, ab ipso potest ortum ducere. Abducunt autem, imò & in transversa pœnitentem agunt cogitationes eiusmodi; non igitur sunt à Deo. Et denique vera quæ à Deo exoritur Contritio, medias inter lachrymas, corporisque concitati affectiones, fiduciam ingerit, animos subdit, & menti facit delicias inexplicabiles; vbi cruciatus hi exorbitantes, peccatori tenebras offundunt, intempestivis consiliis mentem interturbant, tumultusque toto animo cient intolerabiles. Atque hæc quidem explicatiùs aliàs exponenda sunt. Istud jam maneat; lachrymas & suspiria, cæterasque cor-

Dolor corporis animam exorbitat, etiamsi ex peccatis ortum habeat, nunquam à Deo est.

poris affectiones, Contritionem veram comitari vt possint, prout mox videbimus, Contritionem tamen ipsam non esse: neque de iis Pœnitentem debere admodum esse sollicitum: ad alia, & à sensibus magis remota, deducenda est mens.

S. IV.

Contritionem in actu Intellectus & Voluntatis consistere. Exponitur in quibus. Explicatur Doctrina Concilij Tridentini de dolore, & proposito non peccandi.

*Preponitur
Concilij
Tridentini
doctrina
de Contritione.*

VT itaque res omnis penitiùs explicetur, à Sacrosancto Concilio Tridentino petenda est, quæ de Contritione traditur doctrina. Ita habet. *Contritio, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero.* Deinde interjectis nonnullis, configens Nouatorum hæresim, contendentium Contritionem non aliud esse, quàm nudam anteaactæ vitæ, sine vllâ commissi sceleris retractatione, emendationem (quod quidem quàm à ratione sit alienum & absolum, nemo non videt) mox subiungit. *Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem, non solum cessationem à peccato, & vitæ novæ propositum & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, juxta illud: Proiicite à vobis omnes iniquitates vestras in quibus preuacati estis, & facite vobis cor nouum & spiritum nouum.* Tertium quod de perfecto dolore, qui antonomasticè Contritio à Theologis appellatur, est quod subnectit Synodus. *Docet præterea, etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare priusquam hoc Sacramentum (nempe Pœnitentiæ) actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem, ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendum. Illam verò Contritionem imperfectam quæ attritio dicitur &c.* Atque ex his patet Contritionem diuidi in perfectam & imperfectam: quarum quæ perfecta est, charitate perfici dicitur, id est, ex amore Dei super omnia dilecti, ortum ducere. Et quamuis sine susceptione Sacramenti hominem Deo reconciliet, non tamen id facit sine Sacramenti suscipiendi desiderio. Atque hæc est strictè dicta Contritio. Altera enim imperfecta

16.

Trid. sess.
14. c. 4.Ezech. 18.
v. 31.

imperfecta dicitur, quòd ex non tam perfectâ radice ducens originem (vti sequenti Tractatu explicabimus) sine Sacramento reipsâ suscepto, peccatorum veniam minimè consequatur: atque hæc est Attritio. Utrique commune est, quòd sit animi dolor & detestatio de peccato commissio, cum proposito non peccandi de cætero. De Attritione quæ sunt dicenda, mox persequemur: nunc verò quæ Contritionem spectant, enucleatius, & quantum ad rem meam sufficit, sunt exponenda.

17. Est itaque, vti docet Tridentinum, Contritio animi dolor, & detestatio commissi peccati: quæ quidem, dum perfecta est, exinde nascitur, quòd Diuinæ bonitati super omnia diligendæ & dilectæ, commissum scelus aduersetur. Dolor animi dicitur; non igitur est corporis. Animum verò duo constituunt ac veluti componunt, Intellectus & Voluntas. Dolor itaque animi, dolor est Intellectûs & Voluntatis. Tunc autem dolere Intellectum statuo, cum iudicat se malè de re quâpiam iudicasse, & iudicium latum cum pudore retractat. Voluntatem verò dolere tunc dico, cum displicet voluisse quod voluit; vellentque, si fieri posset, numquam id, quod modò displicet, voluisse. Utrumque Contritioni quo pacto competat, exponamus.

*Quid sit
dolor In-
tellectûs &
dolor Vo-
luntatis.*

18. Et primum quidem in animo pœnitentis sic peragitur. Simul atque memoriæ adminiculo, scelus commissum cum circumstantiis illud aggrauantibus, mentis tribunali proponitur; illico rei indignitate percussus Intellectus, liquidò statuit, indignum in modum egisse se, tanto Numini se quòd opposuerit; præter omnem rationem, ea ipsa corporis membra, quorum vsum à Deo acceperit, in eius opprobrium esse conuersa; impiè denique actum esse, mandata tam sancta, naturæ tam congrua, & ad iustitiam omnem tam exacta quòd contempserit, jugumque tam benigni, & modis omnibus diligendi Domini, tam pertinaciter quòd excusserit. His autem prorsus opposita cum iudicatur, tum nempe dum sceleribus dabat operam; statuebat etenim satius esse libidini fræna dare, quàm Dei jugum pati; hominis, imò & vilissimi scorti amicitiam, Diuinæ longè præferendam; & præ caducis confestimq; perituris deliciis, æternas habendas esse despicatur: hæc inquam, aliaque eiusmodi iudicia, his quæ modò fert tam contraria, tulisse se dum videt animus, pudore totus suffunditur: & duas inter sententias sibi tam oppositas quasi con-

*Quo pacto
Intellectûs
dolor ini-
ratur ex
peccati ad-
missi con-
scientiâ.*

strictus ingemit, horretque prius iudicium, quod nunc pro tribunali Conscientiæ videt à se ipso, ratione optimâ debere reuocari. Atque hæc est quæ ab intellectu percipitur displicentia, e- jusque cruciatus.

Naturalis
ordinis ra-
tio, qua
de peccati
commis-
sionis ma-
litiâ ju-
dicatur,
non sufficit
ad Contri-
tionem
Debet esse
ratio su-
pernaturalis.
hæc.

Hic tamen sistendum non est, altiùs promouenda est res: neque enim sufficit iudicare actum malè. Nam vt rectè D. Au- gustinus, *Multi assidud dicunt se esse peccatores; & tamen ad- huc illos peccare delectat. Professio est, non emendatio; accusatur anima, non sanatur; pronuntiatur offensa, non tollitur.* Sic est. Sanè peccatorem sese dicebat infelix Judas, nec tamen sceleris verè pœnituit. Rursus Samuelis oratione correptus Saul, pec- casse se confessus est. *Dixitque Saul ad Samuelem, Peccavi, quia preuaricatus sum sermonem Domini,* neque tamen sceleris gra- tiam est consecutus. Quid enim? narrantis erat hæc vox, non ferid pœnitentis. *Primò* quidem, quòd non tam commisso cri- mini, quàm iacturæ regni ingemisceret, ita enim ei diserte Samuel edixerat, *Pro eo quòd abiecasti sermonem Domini, abiecit te Dominus ne sis rex.* E iacturâ autem rerum temporalium quæ peccatum consequitur, quisquis de malitiâ criminis com- missi iudicat, iudicat quidem quòd res est; sed iudicium non profert quòd vera contritio consequatur. E rationibus longè altioribus, quæque naturæ ordinem superent, petenda est judi- cii de peccati perueritate ferendi ratio, supernaturalis vt sit dol- lor. Atque hic primus fuit Saulis error. *Secundò* dolor Volun- tatis pœnitentiæ Saulis deerat: nihil enim quidquam de morum commutatione cogitabat; sed honoris sui apud populum conser- uandi tantummodo studiosus, respondit iterum, *Peccavi: sed nunc honora me coram senioribus populi mei. & coram Israël, & reuertere mecum,* nè fortè percipiant à Domino abiectum me. so- litamque denegent obedientiam. An hæc pœnitentis vox est, etiam si peccasse se ingenuè fateatur? *Sane pronuntiatur offensa, non tollitur.*

19.

D. Aug. ser-
m. de Na-
tuitate.1. Reg. 15.
v. 24.

v. 23.

v. 30.

Quomodo
ex peccati
Conscientia
dolor sub-
eas volun-
tatem.

Quid ergo ultra requiritur? *Odium*, inquit Sancta Synodus, *ve- teris vite, detestatio peccati commissi*: quæ quidem Voluntatis dol- lor est, quam pœnitet & dispudet, per summam procaciam, ma- jestatem infinitam Dei se contempisse, eamque lubentiæ suæ tam cædè postposuisse. Redit itaque rea criminis voluntas ad offensum Deum, & ad eum conuertitur, per amoris actum, quo
illum

20.

illum tenerè complectitur. Amat autem ideo quòd intellectus sincerè judicet, Deum verè super omnia esse amabilem, eumque qui ob naturæ præstantiam, & bonitatem, creaturis omnibus, infinitis modis debeat anteferri. In hoc autem amoris complexu, quo summo suo bono inhæret voluntas irretita & absorpta, dolore illicò ingenti corripitur, tam turpiter egisse se, creaturæ amoribus intricatam à tanto bono descivisse, inimicitiasque gessisse cum Deo tam amabili, amoris omnis centro, deliciarumque vnicâ origine.

21. Hinc confestim subit odium sui; imò creaturam omnium & voluptatum, quantum quidem à dilecto Deo auocant, eiusque castissimos amores interturbant. Oritur deinde criminum detestatio, actus inquam voluntatis, quo quod factum est, infectum velles; utpotè quod seriò condemnas, judicasque præter rationem omnem & meritum, tam vili habitum tantum Deum, cui injuria tam atrox & tam indignè fuerit impacta. Atque hæc omnia, uti consideranti manifestum est, animi fiunt, non autem corporis aut sensu aut adminiculo.

*Item odium
& detestatio peccati.
Quid hæc
sit.*

22. Tum itaque vera habetur Contritio, cum intellectu quidem actum exerces, quo certò judicas, Dei amicitiam tanti esse æstimandam, ut ei nulla creatura comparanda sit, nedum præferenda; æquissimumque esse eius voluntati penitus se subicere: voluntate verò, ita Deum dum complecteris, eique inhæres, ut nullis ab eâ blanditiis, nullis minis sis auocandus. Atque ita constitutus cum est animus, pudore antea vitæ suffunditur, impudentiæ pœnitet; eoque odio in perpetratum crimen fertur, ut si in manu jam esset, factum redderet infectum, planeque destrueret. Simili lanè voto in re dissimili oprabat Anna Tobia mater, pecuniam numquam fuisse, ob quam conspectu dilecti filii priuabatur. *Numquam fuisset*, inquebat tristis mater, *pecunia, pro quâ misisti eum.* Hoc est votum detestantis rem, quæ doloris ingentis causa est. Equidem scio detestationem hanc sæpè tantam esse in animo, ut non rarò in corpus ipsum agat, magnosque excitet lachrymarum imbres, & suspiria. Hæc tamen dolorem animi non constituunt, sed comitantur aut subsequuntur, interioris affectus indices non vani, neque etiam pœnitendi.

*Duo actus
constituunt
Contritionem.*

Tob. 1.
v. 14.

23. Denique post omnia, ut docet sancta Synodus, sequitur *Propositi-*

Propositum
de cetero nō
peccandi
sufficit quod
sit implici-
tum.

Contritio
cur dica-
tur efficax.

Hinc pec-
cata omnia
condonan-
tur, sine sa-
cramento,
non tamen
sine Sacra-
menti per-
cipiendi
voto.

Potest pro-
positum nō
peccandi
fuisse verū
Et legit-
imum, licet
postea pec-
cetur.

tum non peccandi de cetero. Quod quidem quamuis non semper ex-
plicito actu exerceatur, implicitè tamen & virtute, in sincerâ
Pœnitentis Contritione, & Dei super omnia dilecti charitate de-
cretum eiusmodi continetur. Sincerâ, inquam, Contritionis est
conditio, numquam agere velle pœnitenda. Nam vt rectè D. Tho-
mas, *Ille est irrisor & non pœnitens, qui simul dum pœnitet, agit
quod pœnitet, vel proponit iterum se facturum quod gessit;* imò & qui
non proponit à pœnitendis abstinere: vt quid enim doleat, si
dolendis delectetur? *Propositum autem non peccandi de cæ-
tero, idcirco in Contritione contineri virtute dicitur, quod
istud Contritionis aut etiam Charitatis perfectæ actui ita pro-
prium sit & congenitum (efficax enim est) vt si eo fuisset
imbutus animus, tum cum sese dabat peccati quod perpetra-
tum est committendi opportunitas, numquam profectò pecca-
tum admisisset tam injurium illi quem nunc tantoperè diligit
Deo. Et rursus, talis naturæ & efficacix est ille actus, vt si is,
prout nunc est, æternitate totâ animo insisteret, quodcumque
etiam objectum scelus, æternitate totâ sit exclusurum. Et hoc est
virtute habere, Propositum non peccandi de cetero, quod sacra vult
Synodus.*

Hâc itaque mente sic contritâ, sic contra scelus omne obfir-
matâ, Deum supplicet si adieris, illudque cum Dauide dixeris,
*Peccavi Domino, illicò cum Nathano adjecero: Transtulit quoque
Dominus peccatum tuum: & quidem confestim, ipsoque illo, quo
sic pœnitet, temporis articulo; etiam Pœnitentiæ Sacramento,
Sacerdotis absolutione nondum perceptâ: quamuis peccata
confitendi deinde, ex Christi præcepto, maneat obligatio. Qua-
propter etiam sancta Synodus, criminum reconciliationem Con-
tritione statuit non impendi, sine Sacramenti voto. Quod tamen
in eâ rectè includi dicitur, cum Sacramentalis Confessio à Deo
præcepta sit; neque quisquam existimandus sit huic legi parère
nolle, qui ex Contritionis & Charitatis vi, omnem omnino Dei
legem statuit adimplere.*

Illud tandem etiâ dicendum est, malè ex peccatis post Con-
tritionem deinceps commissis, de Contritione præteritâ proposi-
tisque factis ominari nonnullos, quasi ea nulla fuissent aut irrita,
propterea quòd in vetera crimina; secuto dein tempore sint re-
lapsi. Perperam, inquam, ita judicant. Potest enim perfecta
fuisse

Suar. in
3. p. q.
85. disp. 4.
sec. 3. aff. 2.

D. T. 3. p.
q. 84. 2. 10.
ad 4.

24.

2. Reg. c.
12. v. 13.

Trid. sup.

25.

D.T. sup. fuisse Contritio, licet ob imbecillitatem animi, qui numquam in hoc mortali corpore eidem potest actui diu insistere, voluntas postmodum per alium actum peccato succumbat, eique consentiat. Nihil autem quidquam bonitati actus præteriti detrahit, præsens animi peruersitas & inconstantia. Quod quidem D. Thomas rectè exequitur. *Quod autem aliquis, inquit, postea peccat vel actu vel proposito, non excludit quin prima pœnitentia vera fuerit. Numquam enim veritas prioris actus excluditur, per actum contrarium subsequẽtem. Sicut enim verè currit qui postea sedet, ita verè pœnitet qui postea peccat.* Ita D. Thomas, quod quidem diligenter attendi vellem ab iis qui Sanctorum Patrum sententiis malè perceptis, & duriores in sensum explicatis, populo pro suggestu timores faciunt, veteresque Confessiones arguunt, quasi si emendandæ deinceps vitæ proposito fuissent destitutæ, propterea quod in antiquam vitam redierint, & Confessione eluta scelera rursus attentarint. Moderandus est, inquam, dicendi ardor, & ad hanc D. Thomæ doctrinam aliquantulum molliendus; ne, dum nimio feruore, propositorum constantia exigitur & inculcatur, in desperationem tandem adigatur plebs incauta, dum inepta & irrita credunt esse decreta & proposita, quæ postmodum per mentis inconstantiam sese vident infregisse. Sed hæc aliàs latius.

S. V.

Exponitur quis & quid sit Amor Dei super omnia dilecti, qui ad reconciliationem scelerum requiritur. Item quid sit peccatum detestari super omnia.

16. **V**erùm cum perfecta Contritio, aut ipse Amor Dei super omnia dilecti esse debeat, aut fanè, vt sit legitima, ex eo debeat originem trahere; exponendum nunc est paullo accuratiùs, quid sit Deum super omnia diligere, & peccatum super omnia detestari. Multis enim hîc hæret aqua; neque Deum vmquam credunt super omnia diligere, quod majori se in creaturas quasdam amore ferri sentiant, conjugem puta aut liberos: neque super omnia detestari scelera sese existimant, quod aut pestis aut mor-

*Error minor
corruptio
ca amoris
Dei super
omnia.*

tis

tis horrore viuaciùs percellantur, & hæc præ iis impensiùs sibi videantur expauescere. Quibus vt satisfiat,

*Alius amor
affectuosus,
alius appre-
tatiuus.*

*Exponitur
vtriusque
amoris dif-
ferentia.*

Illud imprimis dicendum est, alium esse amorem tenerum, quem *affectuosum* vulgò dicimus; alium verò *appretiatuum*. Hòc diligendus est Deus super omnia, non item illo. Et verò vtriusque amoris liquidissima est differentia, summa distantia. Etenim plerumque id vsuuenit, vt mater, infantuli quem sinu gestat, teneriori amore tangatur, quam primogeniti filij qui in spem familiæ jam succreuit: an tamen præ hoc, pupulum magis diligit? Dicamus quod res est; teneritudinem amoris si spectes, præ primogenito suauius infantem amat: si verò pretium attendis quod amor ponit, longè impensiùs amat primogenitum. Rursum, catello admodum lepido & concinno, quique & ore & pedibus benifico Domino solitus est non rusticè abblandiri, lusibus innocuis illecta virgo tenerimè afficitur; nihilominus majori longè in pretio habet adamantem pulcherrimum, eumque *appretiatuo* amore, vt sic dicam, magis diligit. Quod quidem exinde fit perspicuum: si enim alterutrum esset sustinendum; mallet profectò caniculum sibi eripi, aut in conspectu suo crudelissimè dilaniari, quàm adamante spoliari. Et tamen si catelli cruciatus coram videat, latratuque morientis exaudiat, longè grauiores tum corpore tum animo dolores perferent, quàm si adamantem se coram sibi videat extorqueri. Teneritudinis hæc partès sunt amantem sic afficere: tenerioris, inquam, amoris sunt indicia imò effecta, non tamen maioris argumenta.

*Deus amo-
rem affe-
ctuosum su-
per omnem
affectum nõ
exigit.*

*Exigit a-
morem ap-
pretiatuum
sui super
omnia.*

Non aliter sanè de amore, quo Deum super omnia diligimus, est Philosophandum. Etenim non istud sic accipiendum est, quasi si tam tener requiratur, vt nullam omninò creaturam teneriore complectaris; hæc enim teneritudo, plurimum sibi à corporis constitutione asciscit, & plerumque in sanguinis viscerumque molli affectione aut inchoatur, aut perficitur. Et hæc quidem Deus non requirit, vt potè quæ in manu vniuscuiusque non sint posita. At verò istud præcipuè pro suo jure meritissimo postulat, vt nihil quod creatum est, præ se, amore *appretiatuo* complectaris; nec vlla sit creatura quam non eius sanctissimæ amicitia longè postponas, nulloque in pretio præ Diuinâ erga te beneuolentiâ habeas. Atque adeò ita constitutus sis animo oportet, vt si Diuinæ voluntati aduersari, ejusque amicitiam infringere sit necesse,

aut

aut sanè deliciis præter Dei mentem oblati, renuntiandum sit, iisque penitè desistendum; his potiùs te omnimodis, & æternum abdicis, quàm vt dilecti à te Numinis amori, mōmento etiam vnico, intercedas. Cum hoc tamen tam immensò amore, rectè stat summus sensus quem natura percipiet, dum à deliciis illicitis, quas creaturæ faciunt, per vim auellitur. Verùm sensus ille amori Diuino nihil quidquam officit, dum, ne vt eum quidem euadas, quidquam quod diuinis legibus prohibetur agere, obfirmato animò est constitutum. Hoc enimuero est Deum *appretiatiuè* amare super omnia. Sic virgo illa deliciis catelli assueta, quantumuis ingentes ex morte caniculi cruciatus percipiat, *appretiatiuo* amore adamantem præfert, quantumuis *affectuoso* & tenero, magis impensè diligit catellum.

29. Eodem prorsus modo de peccati detestatione statuendum est. Id enim Contritioni, & Amori perfectò proprium est, vt malitiam peccati super omnia mala detestetur, nihilque sit quod magis exhorreat. Quod rursus non de *affectuoso*, aut pœnali horrore, illo inquam, qui sensu & corpore percipitur, intelligendum est; sed de eo, qui ex immensò pretio & æstimatione amittendæ per peccatum Diuinæ amicitia, menti incutitur: ex quo fit, vt crimen omne, præ malo quocumque incurrendo detestetur validiùs, & fortiùs exhorrescat: quamuis actu in sensus magis incurrente magisque pœnali, mortem incurrendam, pestem, iniurias, cæteraque corporis aut animi incommoda detestetur. Istud enim semper statuo, ita animo obfirmatum te, vt nullum omninò crimen admissurus sis, prout nunc Deum diligis, vt pœnas quascumque, aut etiam mortem fortè oblatam detur effugere. Hæc animi obfirmatio sufficit, vt super omnia mala censearis peccatum detestari. Verè enim pluris æstimas malum à peccato, quàm ab ipsâ morte inferendum, quamuis maiorem longè sensum hæc incutiat. Sanè vtrisque premebatur acerrimè, inter putridorum fenum amores adulteros, & minas sceleratas deprehensa Susanna: & tamen sensum superauit peccati detestatio. Testantur id Sacræ litteræ. *Ingemuit Susanna & ait: Angustie mihi sunt undique: si enim hoc egero, mors mihi est; si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Dei.* Horrebat adulterii ficti veram infamiam pudica mulier; horrebat & mortem falso sub crimine

Item detestatio peccati appetitius super omnia mala requiritur, nō affectuosa.

Dan. 3.
v. 22.

inferendam, totoque tremebat corpore: magis tamen detestabatur verum crimen diuinæ mentis foemina, quod præ morte, quantumuis pudendâ longè vehementiùs formidabat.

Vt amorem Dei super omnia, aut detestationem peccati super omnia excites, non est instituenda cum aliis bonis aut malis comparatio.

Cæterùm, quamuis Amor quo Deus diligitur, is esse debeat qui dilectum præferat omni amabili; odium verò quò peccatum detestatur eiusmodi sit oporteat, vt illud præ omnibus quæ inferri possunt malis, execremur; non tamen id ita intelligendum est, quasi si inter Deum, reliquasque creaturas aperta & expressa instituenda sit comparatio, & Deus singulis figillatim præferendus. Neque etiam detestanda sic est peccati malitia præ omnibus pænæ malis, vt singulas tibi priùs ob oculos ponas; puta bonorum honorisue iacturam, opprobria, corporis carnificinam, ignes craticulamue D. Laurentij, sartagine, aliaque tyrannorum supplicia; & tum demùm forti animo vt afferas, majoris te facere peccati committendi malitiam, illamque te præ suppliciis propositis detestari. Non, inquam, comparatio ista requiritur, vt amor Dei aut peccati detestatio sit super omnia, id est amorem omnem superet, detestationemque omnem excedat. Nam vt egregiè Suarez, *objectum talis amoris, nempe Deus; & detestationis, nempe peccatum, secundum se absolutum est & perfectum; ergo potest, etiam ex vi illius objecti, perfectus amor elici, sine tali comparatione. Sicut etiam Religio colit Deum supra omne adorabile; & fides Diuina credit supra omne credibile absque formali comparatione: idem ergo esse poterit in detestatione Pœnitentiæ.* Ac propterea communiter auctores docent, has formales comparationes, non solum non esse necessarias, verùm etiam non semper esse vtilis, neque peccatoribus facild proponendas: presertim quando comparatio fit in specie cum aliquo malo sensibili, vt est mors, grauis injuria, contumelia &c. Quia homines regulariter loquendo, multum mouentur ab his sensibilibus; & ideo verendum est, ne dum hæc comparationes illis formaliter proponuntur, in nouo periculo peccandi constituentur. Et quantum ad hoc, verum est quod ait Nauarrus, nec Scripturam, nec Concilia aut SS. Patres à nobis exigere illas comparationes, & reflexiones paucissimis cognitæ, & paucissimis vsitatas. Ita grauissimus ille auctor; cui calculum adiiicit Cardinalis de Lugo. Quæ quidem doctrina, si praxim spectes, maximi est momenti.

Quòd si ergo dum diuinis illis actibus operam das, hæc tibi cogitatio

30.

Suar. to. 4.
in 3. p. dis-
put. 3. sect.
9. n. 9.
Lugo. Dis-
put. 5. sect.
2. n. 20. de
Pœnit.

31.

cogitatio obrepat, an si viuis lento igne comburendus esses, aut aliis exquisitissimis tormentis obliciendus, constantiam Fidei, aut Castitatis non amitteres; aut quid demum cui, eo in articulo prælaturus tibi videaris, mortem crimini, aut morti crimen: hæc inquam, aut alia eiusmodi si occurrant, phantasiamque tibi ab objectis ignibus aut tormentis feriri persentiscis, adeo ut horrere te, & sanguinem tibi commoueri sentias; sanè consultissimum tunc esse iudico, illico comparationes illas abrumpere, mentem auertete ad alia, illudque generatim statuere, te nullo oblato prætextu, aut à fide, aut à constantiâ virtuti debitâ recessurum: cæterum si id Deo visum fuerit, eiusmodi luctas, virtutisque exercendæ tibi campum offerre, fidere te omnino, tantam Dei esse misericordiam, ut gratiam daturus sit animosque subiecturus, quibus & hæc, & verò etiam longè plura pro Dei gloriâ, amorisque experimento, forti animo sis passurus. Ita excutientia sunt hæc larvæ, quæ metus aliquando tantos facerent, quantos non facile tunc esset superare. Quos tamen si virtutis exercendæ sese offerret occasio, sine graui difficultate daretur perumpere.

32. Profectò si Diuus ipse Laurentius aliquot ante martyrium annis, sibi exquisitissima quæ demum ab igne pertulit tormenta, flammaram acrimoniam, craticulæ carnibus iustæ cruciatus, temporisque quò hæc erant sufferenda durationem, animo depinxisset viuacissimè, eaque phantasiæ vi sibi proposuisset ob oculos; fortassis, & non ex nihilo, consternatus fuisset animo, & à constantiâ sibi visus fuisset aliquantulum dimoueri. Et tamen gerenda cum erat res, quantis incessit deliciis! ut tormentis omnibus major erexit animos! Non sic medias inter rosas lusisset Laurentius, ut prunas inter gestiebat: nescio an in craticulâ lusserit fortis pugil; certè tyranno festiuè illudit, Notum est facinus, quòd dum cineribus adusti corporis inuoluere nititur tyranni furor & inuidia, ex iis ipsis enascens fama, quin & fauillæ erumpentes, totoque orbe circumactæ diuulgarunt. Istud jam quæro; cur, prout omnino est credibile, non eam animi corporisque alacritatem ostenderit vir fortissimus, tum cum fortassis hæc aut eiusmodi tormenta sibi mente designabat? an quidquam perfecto amoris deerat quo Deum arctissimè diligebat? Nihil quidquam. Sed gratia illi tunc non aderat, quam ad sustinenda

Dum comparationes illa occurrunt in rebus horribilibus, reijcienda sunt.

Et excitandus in genere actus fiducia.

Si tormenta magna sufferenda fuerint aliquando, tum dabit Deus gratias peculiaves, ut patet in D. Laurentio.

fortiter & hilarè ea tormenta, in ipso rei agendæ articulo daturus erat Deus, & porrò suo tempore dedit opportunè. Sine dubio autem tormenta per solam phantasiam menti repræsentata, terrorem sui incutiunt quandoque horribilem: eumque persæpe, qui naturæ viribus superari facilè non possit. Ut quid igitur vanis imaginibus, rerumque fortasse numquam futurarum euentibus, tibi metus facis? Deus certè peculiarem tibi gratiam præstare non tenetur, vt terriculamenta fortiter sustineas, quæ ipse tibi non ingerit, & tu pro tuâ lubentiâ tibi effingis. Cum Diuo Laurentio pro fide ardendum tibi aliquando si sit, Deus id decernet: & si per te gloriam suam vult promoueri, gratiam dabit atque animos malis pares, imò & majores. Tu Deum vt facis ama, cique toto animi nisu inhære; detestâre super omnia generatim quæ tam sancto amori officiant; & futuris euentibus, vanisque comparationibus mentem ne fatiga. Id certò scias, amare te posse modò Deum super omnia, licet ad omnia sufferenda mala, modò vires non habeas, tormentis omnibus superandis, id est amori pares. Amori autem Diuino si insistis, etiam vires illi tuendo & conseruando, cum res tulerit, sufficet eximius sese amantium cultor Deus.

*est autem
gratias non
dat Deus
cū tibi illa
tormenta,
sine neces-
sitate re-
præsentat.*

*Potes-
tamen ali-
quando ea
comparatio
institui
cum rebus
non adeo
horribili-
bus, & in
genere:*

*sed à ro-
bustioribus,
& in vir-
tutum acti-
bus exerci-
tatis.*

Cæterùm hæc quæ dixi, de comparationibus illis intelligenda sunt, quibus res terrificæ, naturæ inquam admodum horribiles superatuque difficiles animo proponuntur, & phantasiæ adminiculo clarè & perspicaciter depinguntur: prout foret ignis aut fornacis viua repræsentatio. Nam si mala generatim tantùm attingas & cursim enumeres, non erit omnino inutilis eorum cum Deo, si amorem, aut cum peccatis si scelerum detestationem excitas, comparatio; vti mox ea minutim proponentem Paulum videbimus. n. 42. Nam quamuis ad perficiendum amoris aut detestationis actum, instituta cum creaturis comparatio minimè sit necessaria, tamen plurimùm confert vt actus ille diutius duret, sæpiùs repetatur, & altiùs menti imprimatur, fructu sanè amplissimo. Verùm robustioris virtutis sunt hæc exercitia; ad quæ adspirare vnumquemque, vt est optabile, ita, prout bene Suarez, peccatoribus, id est hominibus tantam virtutem adhuc inexpertis, ista proponere non admodùm est consultum.

33.

S. VI.

Detestationem peccatorum omnium, in amore beneuolo Dei super omnia dilecti, virtute contineri. Ad Contritionem excitandam non requiri vt omnia peccata, sigillatim attingantur. Item non requiri moram temporis; momento perfici. Denique Contritionis substantiam in strictâ Dei adhesionem consistere.

34. **V**T autem quæ ad Contritionis excitandæ exercitium spectant plenius explicemus, dicenda adhuc sunt pauca. Ac imprimis, istud admirari quis possit, quâ ratione, dum de Contritione agimus, quam *detestationem esse peccati commissi cum proposito non peccandi de cætero*, cum Tridentino dicebamus, nunc de Amore Dei super omnia sermonem instituamus, quasi ea sit pœnitentis legitima dispositio; cum tamen in actu amoris Dei, nulla fiat scelerum mentio, nulla eorum sit detestatio, nullusque animi dolor inuoluatur; quæ tamen omnia ad Contritionem videntur requiri. Imò ex aduerso potius, amoris actus, cum sit amicitia, totus in delicias abit, quibus Deum complectitur, liquidissimisque in tam sancto amplexu perfluit voluptatibus.

*Quæritur
quid amor
Dei cum
Contritione
habeat
communi?*

35. **D**icendum itaque est *primò*, quòd cum tota quæ à pœnitente requiritur actio, sit animi ad Deum conuersio, *Conuertere enim ad me dicit Dominus exercituum & ego conuertar ad te*, prout antè exposuimus; nihil admodum referre vtrum per actum amoris & benevolentia, an verò per detestationem criminum ad Deum redeat, ejusque sanctissimæ voluntati penitus inhæreat. Ubi id etiam diligenter obseruandum est, actum detestationis, vt Contritio perfecta sit, ex amore beneuolo Dei super omnia dilecti, debere ortum ducere, & sine hoc non esse legitimum Contritionis partem: amorem verò Dei super omnia, quantumuis suavis sit & placidus, veram tamen detestationem scelerum secum ferre. Et sic, quamuis qui actum amoris Diuini super omnia excitat, actu explicito & formali, vt aiunt, peccata non

*Amor Dei
super omnia,
detestationem
peccati virtute continet.*

*Quid hic
sit virtute
continere
exponitur.*

detestetur; imò eorum nequidem meminerit; tamen implicitè ea maximè odit ac ejurat. Itaque amor Dei pœnitentiam scelerum virtute continet: quod rursus intelligendum sic non est, quasi ex eo detestatio dicta possit elici, sicut arbor virtute semini inesse dicitur, licèt semen reipsâ arborem non complectatur; talis enim virtus necdum esset odium peccati, quod tamen ad reconciliationem cum Deo imprimis est necessarium: sed quod detestatio peccati, Amoris actui sit intrinseca, non quidem formaliter, sed virtute: & hoc demùm aliud non est, quàm quòd eadem efficacia Amoris actui insit, quæ inest detestationi, cum vterque actus æquali vi peccatum destruat, hominemque Deo reconciliet.

*Probat
hac doctrina.*

Elegantem doctrinæ huius rationem dat Cardinalis Lugo. 36.
Juat eam ejus verbis exprimere. „ Respondeo, inquit, quemcum-
„ que actum dilectionis Dei qui oriatur ex charitate, debere esse
„ affectum amicitiae: atque idè non posse tendere ad solam boni-
„ nitatem intrinsecam Dei, quin simul tendat ad jungendum
„ amantem cum amato. Quam conjunctionem eo etiã gradu
„ volumus, quo gradu bonitatem illam amamus, cum quâ appe-
„ timus conjunctionem. Repugnat ergo quòd aliquis affectu a-
„ micitiæ amet Deum super omnia propter eius infinitam perfe-
„ ctionem intrinsecam, quin etiam se affectiue jungat cum
„ Deo super omnia, atque adè quin malit Deo congiungi, quàm
„ aliis omnibus bonis. Hinc ergo necessariò sequitur, quod quili-
„ bet actus dilectionis Dei super omnia, continet virtualiter de-
„ testationem super omnia peccati mortalis, quod nos ab illâ in-
„ finitâ bonitate separat, cui affectiue jungimur super om-
„ nia hoc enim est, amare super omnia illam boni-
„ nitatem infinitam, congiungi affectiue cum illâ supremo vin-
„ culo, & nexu affectiuo: cui nexui opponitur peccatum,
„ quod nostrum affectum separat à Deo, cum velimus (nempè
„ per peccatum) resistere & repugnare voluntati Dei. Hacten-
„ us ille Theologus eximius. Ex quibus manifestum est quâ ratio-
„ ne dicatur Amor Dei super omnia detestationem peccatorum
„ omnium circumplecti, etiam si reipsâ formale peccati odium non
„ exerceat.

Lugo de
Pœnit.
disp. 5. sec.
2. n. 25.

*Ad Contri-
tionem non
requiritur*

Secundo, si de formali peccatorum detestatione agimus, istud etiam accuratè cum Suarez dicendum est, ad veram Contritionem

37.
Suar. to. 4.
nem

in 3. p. dif.
4. sect. 6.
aff. 1.

nem non requiri distinctam reminiscenciam peccatorum omnium
figillatim, nec quæ Contritionem antecedit, nec quæ eam comi-
tetur; sed sufficere confusam aliquam & indistinctam scelerum
repræsentationem, eorumque detestationem vniuersalem & gene-
ratim, vt justificatio peccatoris, eiusque cum Deo reconciliatio
consequatur. Fusè hæc magnus ille Theologus persequitur. Rem
indicasse sufficit, ad maiorem Contritionis exercendæ declara-
tionem. Atque exinde sequitur antea actæ vitæ examen, singulasq;
criminum actiones in lege veteri aut naturæ recogitandas non
fuisse, nisi *Primò*, ratione restitutionis faciendæ, in genere iustitiæ
peccatum si quid sit. *Secundò*, si aliqua occasio peccati tollenda:
vel in vniuersum, inquit Suarez, *si aliquod necessarium remedium*
adhibendum ad precauenda similia peccata. Ad hæc autem tenetur
homo ex vi Contritionis: & non potest illa præstare sine specificâ con-
sideratione peccatorum.

distincta
peccatorum
recordatio,
sufficit con-
fusa.

Ibid. Aff.
1.

38.

In lege autem Gratiæ, propter Confessionem à Christo præce-
ptam, non specifica tantum, sed & numerica peccatorum habenda
est recordatio: non verò vt Contritio de singulis eliciatur, ad
quam sufficit detestari vniuersa. Quod vt rectè exponat Suarez,
hæc subiungit digna quæ figillatim attendantur. *Hinc verò fit,*
inquit, vt etiam in hoc statu (gratiæ) si contingat aliquem excusari
ab illâ obligatione in ordine ad Confessionem, nimirum quia confiteri
non potest ob inopiam Confessoris; tunc simpliciter excusetur à tali
recogitatione faciendâ, etiamsi oppositum aliqui senserint sine causâ;
cùm illa recogitatio non per se præcipiatur, sed propter actum exter-
num qui tunc exerceri non potest. Sicut qui non potest audire Missam,
nec recitare Officium, quando aliàs tenetur si posset, non tenetur ha-
bere illam attentionem ad Deum, quam habere deberet, si Missam
audire, aut Horas recitare posset. Hæc viri grauissimi sententia:
quam, quia euentus infiniti sunt, tum mari tum terrâ iter agen-
tibus, quibus Confessarii copia, etiam morientibus, eripitur, hîc
libuit adscribere, vt cunctis liqueat quid eo casu sibi faciendum
sit, & quod studium eluendis peccatis, gratiæque cum Deo
ineundæ debeat eo temporis & mortis periculo adhibere. Stu-
dium autem, vt jam patet, non in recogitandis sceleribus (ni-
si quæ restitutionem, si hæc fieri possit, inuoluunt) sed in ex-
citandâ sincerâ peccatorum detestatione, aut Amore Dei super
omnia

Distincta
peccatorum
recordatio
requiritur
tantum in
ordine ad
Confessionem;

Hinc qui
confiteri nō
potest; non
tenetur sin-
gula pecca-
ta cogitare.

sed conte-
ratur de
omnibus.

Ibid. n. 14.

Exemplo S.
Magdale-
na.

omnia eliciendo, studiosè & solidè est adhibendum. Neque verò credibile est, eam quæ famoso nomine dicebatur in ciuitate peccatrix, ad pedes Christi cum accederet, singula sibi peccata objecisse ob oculos; detestata est omnia, & non singula, & tamen ei condonata sunt singula: non multum recogitauit scelera, omnium tamen ei facta est gratia, quia dilexit multum. Luc. 7. v. 47.

Facilitas
Dei in con-
donando
expeditur.

Admirabilem enim uerò facilitatem irati Numinis! O verè placabilem, & exorabilem Deum! Deum inquam: in quo enim inuenientur hæc duo adeò disparata, summa scilicet offensa, summa, inquam, & quæ major dari non potest peccatoris auersatio, & summa nihilominus ad gratiam reo præstandam benignitas? Quis ista credat Deo competere, nisi ipsimet id asserenti Deo, & quidem iurato? En rursus pro se apud Hieremiam agentem. *Vulgò dicitur, si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo duxerit virum alterum, numquid reuertetur ad eum ultra? Numquid non polluta & contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis; tamen reuertere ad me dicit Dominus, & ego suscipiam te.* Hier. 3. v. 1. Comparatione Deus utitur summè pudendâ; offensamque arripit, cui condonandæ plerumque solent homines sese præbere inexorabiles, ut facilitatem suam in dissimulandis iniuriis, etiam maximè pudendis, humano rigori comparatam, impensius commendet. Reuertere, inquit, tantummodò ad me, amando me quem offendisti, aut detestando quæ per summam impudentiam commisisti, & ego suscipiam te. O Deum amoris fontem, ô vnicum misericordiarum Patrem? tantillæ rei, tantum iniuriarum cumulum remittere, solius est eius qui *Diuus est in misericordiâ.*

Contritio
momento
temporis
perficitur.

Quid, quòd non longo temporis spatio producenda est Contritio, ut gratiam sibi dari mereatur, sed quòd vnico temporis momento potest perfici? Atque hoc *tertium est*, quod erat indicandum, ut maioribus animis nos ad tam nobilem actum accingamus? Quod si per annos integros, imò & menses tantum, aut dies, aut etiam horas protrahenda foret Contritio, eique excitandæ intendenda neruis omnibus mentis acies; esset fortasse quod imbecillitatem animi, tam protenso actui 40.

exercendo prætenderet humana peruersitas. Nunc autem quid excusationis afferet? vnico actu, vnico temporis articulo tanta res peragitur. Peccatorem vt pœnituit; vt iram omnem posuit Deus. Neque multis verborum ambagibus opus est, vt animi affectum exprimas: non indiget verbis vt mentem intelligat, qui mentis inspector est. Duo verba protulit Dauid, *Peccavi Domine*, & Dauidis est misertus Deus. Minus dixit Magdalena, ne vnicum quidem verbum effata; amauit animo, atque illicò est dilecta. Nam vt docet Cælestinus Papa: *vera conuersio mente potius quàm tempore metienda est, dicente Prophetâ, si conuersus fueris, saluus eris.* Sanè non metitur tempora, qui amorem petit. Et si vt egregiè Augustinus: *Amor meus pondus meum*, profectò ab Amore Contritioni pondus datur, non à tempore; atque adeò ab Amoris vi, non à tractu temporis pœnitentia ponderanda est & expendenda.

Neque verbis ullis opus est vt eam exprimas.

Cælestin.
epist. ad
Episcop.
Gallie c. 2.

41. Hinc demùm patet liquidius, id quod initio dixi, Contritionem non in corporis affectione, quæ sine dubio vt perficiatur, moram temporis exigit, sed in ipsâ animâ esse constitutam. Si tamen lachrimæ, suspiria, cordis viscerumque contractio, corporis denique cruciatus Contritionem comitentur, dum non exorbitant, rejiciendæ non sunt. Etenim cum caro & sanguis ad offendendum Numen fuerint & instrumenta, & verò etiam irritamenta per quæ à Deo auersus est animus; non est abs re, vt nunc demùm etiam peruicaciæ suæ sentiant supplicia: sic ergo dum animus Deo coniungitur, plorent sanè interrim oculi, gemat cor, & corpus totum ad conspectum irati Numinis expauescat. Optanda est, inquam, illa corporis, malo suo indolentis, constitutio. Sed si forassis absit, nihil quidquam Contritioni veræ putes detractum. Hi enim motus, ab ipsâ sanguinis temperie, vt plurimum, dependent. Fœminis vti sanguis est lenior mollioraque sunt viscera, ita illæ in has affectiones erumpunt facilius; difficilius omnino viri, quibus durior est rota corporis compactio. An autem credibile est, fœminas à Deo creatas, sic vt præ viris facilius in veram Contritionem possint prorumpere? an illis præ his, expeditio-rem voluit reconciliationis viam? Nemo sanè id dixerit: non igitur in illis motibus, Contritionis summa est aut substan-
Ccc

Dolor corporis, lachryma & suspiria, bene ad detestanda peccata adhibentur.

Non esse tamen ad Contritionem necessaria plenius probatur.

tia,

tia, quamuis illius esse possint & sint sæpè indicia non pœnitenda. Denique hoc argumento res hæc tota conficitur & inuincitur; quòd si Dæmones scelerum suorum subire posset pœnitentia, sanè sine vllis eiusmodi suspiriis, lamentationibus, aut lachrymis dolerent: corporis enim sunt experes, atque hæc sine corpore non fiunt. Perfectam nihilominus Contritionem animi afferrent, & in pristinam cum Deo redirent amicitiam.

Contritio perfecta in voluntatis cum Diuina adhesionem perfectam consistit.

Hac procuranda eundem a se ipsis sæpè repetitis.

Maneat igitur istud ratum, veram perfectamque peccatoris ad Deum conuersionem, siue ea per actum Amoris Dei super omnia dilecti, siue per expressum & formalem detestationis scelerum actum fiat, in seriâ & sincerâ voluntatis adhesionem consistere, quâ sic Conditorum suum creatura complectatur, vt si per imbecillitatem humanam daretur hunc actum æternitate totâ prosequi, etiam æternitate totâ daretur, nullis creati boni illecebris, à tam sancto amoris nexu dimoueri. Hic itaque obfirmandus est animus; huic complexui solidando, adhibendum est omne studium; sapius etiam per diem, & identidem, præsertim dum peccandi sese offert materia, firmanda mens est, ne vacillet; illudque Daudicum ore & mente repetendum: *Juravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.* Denique diuino fauori, qui beneuolentibus semper præsto est, confusus animus, Dei inhærens sanctis complexibus, istud cum Diuino Paulo sine vlla hæsitacione pronuntiet: *Quis ergo nos separabit à Charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius, sicut scriptum est propter te mortificamur totâ die, estimati sumus sicut oves occisionis.* Dignam profectò tanto viro amoris sui exaggerationem. *Sed in his omnibus, inquit, superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro.* Hoc enim uerò amare est, ne morte quidem ab amati complexu posse auelli: hoc est quod Paulum sanctum facit. Etenim non

42.

Psal. 118.
v. 106.Ad Rom.
8. v. 35. &
seqq.

mira-

miracula, non Prophetiæ, non extases, eum Deo reddunt amabilem: vnicum istud *Certus sum*, omnia Pauli miracula exsuperat; vnica hæc animi obfirmatio è Saulo Paulum facit, & quidem dignum Deo. Hanc igitur mentem indue peccator; vultum assume, sed pœnitentis & amantis. Hæc fiducia adæamus thronum gratiæ, *ploremus coram Domino quæ fecit nos*, quem per summam impudentiam offendimus; & *inueniemus gratiam in auxilio opportuno.*

Cccz

TRACTA-